

УДК 94(437.6)"1989/1995":323.15:342.726-054.57

<http://doi.org/10.46869/2707-6776-2024-26-3>

Алмашій В.В.

<https://orcid.org/0000-0001-9751-6115>

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙ ІНСТИТУЦІЙ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖЕТНІЧНИХ ВЗАЄМИН (1989–1995 РР.)

У статті на основі архівних документів вперше в українській історіографії розглядається й аналізується робота Комітету Уряду Чехословацької Соціалістичної Республіки з питань національностей, який був створений рішенням Уряду від 8 лютого 1990 р. як свій координаційний, ініціативний і дорадчий орган з питань національностей. Комітет координував і слідкував за вирішенням усіх основних питань, що торкалися життя національностей і реалізації прав їхніх представників (національних меншин), пропонуючи владі рекомендації і пропозиції реалізації координованої політики держави щодо національностей; пропонував основні заходи для розвитку їх національних культур, традицій, їхніх прав на освіту, культуру, пресу, літературу й інформацію на їхній мові; розвитку діяльності національних культурницьких і громадських організацій, їхню організацію в політичному і суспільному житті. Комітет працював згідно з принципами федеративного устрою Чехословацької Соціалістичної Республіки. До його складу входили члени федерального та республіканських урядів, визначні представники суспільного, громадського, культурного життя чеського і словацького народів, представники угорської, німецької, польської, ромської, української національностей. Наголошується, що на федеральному рівні представники українців та русинів ототожнювалися як однієї національності.

Одночасно ґрунтовно здійснюється аналіз діяльності Ради Уряду Словацької Республіки з питань національностей, яка була дорадчим, ініціативним та координаційним органом Уряду Словацької Республіки. Своєю чергою вона була підзвітна вищевказаному комітету і федеральному уряду. До її засідань і на виконання її рішень, постанов готувалися матеріали, звіти про виконану роботу тощо. Відзначається, що, питання державного фінансування національних меншин Словацької Республіки, їхніх організацій, союзів, культури, освіти, преси, друкованих видань тощо були предметом обговорення, дискусій як Радою Уряду СР з питань національностей, відповідними міністерствами, так і в стінах Парламенту Словацької Республіки.

Ключові слова: *Комітет Уряду Чехословацької Соціалістичної Республіки з питань національностей, Рада Уряду Словацької Республіки з питань національностей, Статут, українці, русини, національні меншини.*

Наприкінці ХХ ст. у країнах Центрально-Східної Європи відбулися зміни, які започаткували процеси глибоких суспільно-політичних перетворень. Листопадові події 1989 р. започаткували демократичні перетворення у Чехословаччині, призвели до певної демократизації суспільно-політичного життя, вплинули на зростання національної свідомості громадян країни. Нова, національно налаштована, словацька політична еліта схилилася до ідеї проголошення незалежності Словаччини, становлення якої як демократичної поліетнічної держави вимагало розв'язання цілої низки питань. Постало завдання вироблення державної концепції етнонаціональної політики у

відповідності до міжнародних та європейських стандартів. Особливість ситуації у Словацькій Республіці полягала у необхідності одночасного пошуку оптимальних шляхів розвитку титульного словацького етносу, розбудови інститутів державності та забезпечення прав представників національних меншин. На шляху розбудови інститутів національної держави політичній еліті Словаччини довелося зіткнутися з необхідністю розв'язання низки принципових проблем внутрішньої та зовнішньої політики, досвід якої став важливою складовою посткомуністичних трансформацій у регіоні Центрально-Східної Європи.

У статті вперше комплексно аналізується формування і шляхи здійснення державної політики щодо національних меншин у Чехословаччині та Словаччині впродовж першої половини 1990-х рр.; здійснено аналіз реформування системи державного управління в етнополітичній сфері суспільного життя Словацької Республіки даного періоду, а також участь національних меншин у даному процесі, що є недостатньо вивченим в українській історіографії. Дається ґрунтовна джерельна база дослідження. Україна, яка нині вирішує складні й суперечливі проблеми етнополітичного та регіонального характеру, особливо потребує вивчення подібного досвіду, що посилює актуальність вказаного дослідження. Тема актуальна ще й тому що в сучасних умовах спостерігається зростання ролі етнічних меншин як важливого чинника політичних процесів.

Мета дослідження полягає у здійсненні комплексного історичного аналізу джерельної бази, правових засад та інституційних основ політики Словацької Республіки щодо національних меншин у період посткомуністичної трансформації та участі останніх у політичних процесах Словаччини, а також розкрити особливості створення на початку лютого 1990-го року та роботу Комітету Уряду Чехословацької Соціалістичної Республіки з питань національностей, а також Ради Уряду Словацької Республіки з питань національностей впродовж 1990-1995 рр. **Основним завданнями** є вивчити процес становлення та проаналізувати ефективність діяльності державних інституцій в етнополітичній сфері Чехословаччини і СР; розкрити особливості становлення державної політики щодо національних меншин у перші роки незалежності СР, зокрема Комітету Уряду Чехословацької Соціалістичної Республіки з питань національностей, а також Ради Уряду Словацької Республіки з питань національностей впродовж 1990-1995 рр. **Об'єктом дослідження** виступає розвиток етнополітичної системи Словаччини у першій половині 1990-х рр., зокрема Комітет Уряду ЧССР з питань національностей та Рада Уряду СР з питань національностей як державні органи в галузі етнополітичної політики в 1990-1995 рр. **Предметом дослідження** є політика Словацької Республіки щодо національних меншин, зокрема українців, та їх участь у політичному процесі країни першої половини 1990-х рр.

В українській історіографії немає окремих праць, присвячених роботі вищевказаних державних органів ЧССР і СР в галузі національної політики. Діяльність Комітету Уряду ЧССР з питань національностей як дорадчого органу з національних питань та Ради Уряду Словацької Республіки з питань національностей в першій половині 1990-х рр. досліджував у дисертаційній роботі В. Алмашій [1, с. 10]. В ній дається оцінка відповідних організаційних та змістовних змін у діяльності цих державних органів у контексті потреб національних меншин [2, с.73-80]. Детальніше про роботу Ради Уряду Словацької Соціалістичної Республіки (ССР) для національностей в 1989 – початку 1990-х рр. можна ознайомитися безпосередньо з документів засідань Ради, які знаходяться в поточному (внутрішньому) архіві Уряду СР, в поточному (внутрішньому) архіві Секції прав людини і меншин Уряду СР. Зокрема, матеріали Засідань Ради Уряду ССР для національностей: від 8 червня 1989 р. (розглядалися Рішення Уряду ССР про вирішення проблематики національностей, які проживали в Словацькій Соціалістичній Республіці, програма засідання [3], довідка [4]); від 25 травня 1990 р. [5] (зокрема, справа «Рішення Уряду Словацької Республіки від 18 квітня 1990 р. № 174 про новий склад Ради Уряду Словацької Республіки для національностей» [6] і «Статут Ради Уряду Словацької Республіки для національностей» (1990) [7], «Справа про виконання рішень Уряду СР, прийнятих з 1969 по 1989 рр. для вирішення національного питання в СР» (1990) [8], а також програма засідання [9], відомість розподілу [10]); 8 жовтня 1990 р. [11] (зокрема, програма засідання [12], відомість розподілу [13], список присутніх [14], довідка [15], комюніке [16], а також справи: «Рішення Уряду Словацької Республіки від 25 вересня 1990 р. № 433 до нового складу Ради Уряду Словацької Республіки для національностей і етнічних груп» [17], «Організаційні питання» [18]); 24 січня 1991 р. [19] (зокрема, програма засідання [20], відомість розподілу [21], довідка [22], список присутніх [23]); 12 червня 1991 р. [24] (наприклад, програма засідання [25], відомість розподілу [26], довідка [27], Статут Ради Уряду Словацької Республіки для національностей [28]); 8 жовтня 1991 р. [29] (наприклад Лист заяви для членів(а) Ради Уряду СР для національностей [30], Пропозиція на зміну Статуту і членство в Раді Уряду Словацької Республіки для національностей 1991 р. [31], Стара редакція пропозиції на зміну Статуту і членства в Раді Уряду Словацької Республіки для національностей (1990 р.) [32], Порядок засідань Ради Уряду СР для національностей [33], Статут Ради Уряду СР для національностей [34]); 24 жовтня 1991 року [35] (зокрема програма засідання [36], відомість розподілу [37], список присутніх [38], довідка [39], укази [40], листи подяки [41], Постанова Уряду Словацької Республіки від 8 жовтня 1991 р. № 554 на зміну Статуту і членства в Раді Уряду Словацької Республіки [42]); засідання 20 лютого 1992 р. [43] (програма засідання [44]), відомість розподілу [45], список присутніх [46], довідка [47], комюніке [48], Постанова Уряду Чеської і Словацької Федеративної Республіки від 6 лютого 1992 р. № 86 про Засади державної політики Чеської і Словацької Федеративної Республіки по відношенню до національних і етнічних меншин [49],

Пропозиція Статуту Ради Уряду Словацької Республіки з питань національностей [50]; засідання 27 травня 1992 р. [51]; засідання 5 листопада 1992 р. [52] (програма засідання [53], відомість розподілу [54], список присутніх [55], Статут Ради Уряду Словацької Республіки з питань національностей (1992 р.) [56], Порядок засідань Ради Уряду Словацької Республіки з питань національностей (1992 р.) [57]).

Відмітимо, що на федеральному рівні не було органу, який був би відповідальний за реалізацію національної політики в Чехословаччині. Діючі республіканські міністерства (в галузі культури, освіти, праці та соціальних справ, фінансів), органи влади Чеської і Словацької республік (Рада з питань національностей Уряду ЧР, Рада Уряду СР з питань національностей і етнічних груп (skupin)), комітети і комісії депутатів Чеської Національної Ради (далі НР) і Словацької НР й у Федеральному Парламенті вирішували відповідні питання у своїй компетенції. Про потребу створення відповідного федерального органу виконавчої влади, який би займався національною політикою, говорилося у виборчій програмі Громадянського Форуму (далі ГФ) [58, арк. 3–4].

Зазначимо, що уряд національного порозуміння у своєму програмовому виголошенні на 18 пленарному засіданні Федеральних Зборів (ФЗ) ЧСФР 19 листопада 1989 р. торкнувся і проблематики відносин між народами і національностями в ЧСФР. Було заявлено, що федеральна влада хоче приділяти даній проблематиці велику увагу і створити власний дорадчий орган [59, арк. 15]. Про це повідомлялося також в іншому факсимільному документі заступника голови Уряду ЧСФР Й. Міклошка, адресованому Першому заступнику голови Уряду СР Я. Чарногурському (який в документі від 8 лютого 1990 р. виступав першим заступником голови Уряду ЧССР) [60], зверху якого було від руки синьою ручкою написано «Založit' národnost'» – дослівно «закласти національність» [61, арк. 1].

Внаслідок національного піднесення, етнонаціонального порозуміння, Уряд 8 лютого 1990 р. своїм рішенням (№ 80) створив Комітет Уряду Чехословацької Соціалістичної Республіки з питань національностей (далі Комітет), як свій координаційний, ініціативний і дорадчий орган з питань національностей; був схвалений Статут Комітету. Його головою було призначено Першого заступника голови (Віце-прем'єра) Уряду ЧССР Я. Чарногурського [61, арк. 1]. Даний Комітет діяв згідно з конституційним положенням влади і її програмою [62, арк. 1].

Комітет координував і слідкував за вирішенням усіх основних питань, що торкалися життя національностей і реалізації прав їхніх представників (національних меншин), пропонуючи рекомендації і пропозиції реалізації координованої політики держави щодо національностей; пропонував основні заходи для розвитку їх національних культур, традицій, їхніх прав на освіту, культуру, пресу, літературу й інформацію на їхній мові; розвитку діяльності національних культурницьких і громадських організацій, їхню організацію в політичному і суспільному житті, яка повинна була бути єдиною в цілій ЧССР.

Також висловлював свою позицію щодо матеріалів, які подавали центральні органи виконавчої влади Уряду ЧССР в разі, якщо вони торкалися національних питань [62, арк. 1].

Комітет працював згідно з принципами федеративного устрою ЧССР. У своїй діяльності він також співпрацював з усіма центральними органами, яких торкалися всі заходи, що готувалися в національній сфері. Комітет складався з Голови, його заступника, членів і секретаря, яких призначав і відкликав Уряд ЧССР. До його складу також входили члени урядів ЧССР, ЧСР і ССР, визначні представники суспільного, громадського, культурного життя чеського і словацького народів, представники угорської, німецької, польської, української, русинської національностей, а також представники ромів (тут ми спостерігаємо, що на федеральному рівні представники українців та русинів ототожнювалися як однієї національності). Роботу Комітету забезпечував фаховий апарат Уряду ЧССР. Метод організації роботи Комітету, його порядок дій (ведення переговорів) встановлював та регулював Уряд [62, арк. 2]. Проте, тодішня влада СР виступила проти його діяльності і 12 листопада 1990 р. Комітет припинив свою роботу [59, арк. 15; 58, арк. 4]. В подальшому, влада ЧСФР не здійснила ніяких конкретних кроків, щоб створити інституцію, яка б відповідала за реалізацію національної політики федерації [58, арк. 4]. Лише в межах Федерального Парламенту в червні 1991р. була створена Комісія з прав людини і меншин, яка складалася з представників усіх парламентських комітетів [59, арк. 15].

Одночасно при Уряді СР за вказаний період працювала й Рада Уряду СР з питань національностей, яка була дорадчим, ініціативним та координаційним органом Уряду СР [63, арк. 1]. В свою чергу вона була підзвітна вищевказаному Комітету і федеральному уряду. До його засідань і на виконання його рішень, постанов готувалися матеріали (як самими меншинами, так і РУ СР з питань національностей), звіти про виконану роботу тощо. Зокрема, це спостерігається під час підготовки до засідання Уряду ЧСФР у серпні 1991 р., протягом якої на виконання рішення Уряду ЧССР від 8 лютого 1990 р., за № 80 на адресу секретаря Ради Уряду СР з питань національностей Г. Яцошової були надіслані матеріали від Союзу русинів-українців ЧСФР («Стан культури русинів-українців на території Словацької Республіки» від 15.04.1991 р.) [64; 65] і Демократичного союзу угорців у Чехословаччині (ЧЕМАДОК) («Інформаційна справа про культуру національностей, які проживають на території Словацької Республіки» від 30.05.1991 року, в якій згадується й про збільшення кількості ромів у Словаччині [66, арк. 1–2]) [67]. На основі вказаних матеріалів був підготовлений документ РУ СР з питань національностей й Урядом СР (схвалений М. Поруб'яком) і надісланий на засідання Уряду ЧСФР у серпні 1991 р., в якому подавалася інформація та йшлося про шляхи вирішення проблем національних та етнічних меншин в державі [68; 69]. В ньому, серед іншого, вказувалося й на потребу прийняти національний закон [68, арк. 5].

Таким чином, Відділ суспільно-політичних відносин і гуманітарних питань

Уряду ЧСФР на основі рішення Уряду ЧСФР від 6 червня 1991 р. підготував і подав низку документів на засідання Уряду ЧСФР, що торкалися його урядової політики стосовно національних і етнічних меншин. Зокрема, «Проект рішення» [70], «Засади політики Уряду ЧСФР щодо національних і етнічних меншин» [71], «Справа про стан вирішення проблематики національних і етнічних меншин» [59]. Всі ці матеріали були схвалені заступником голови Уряду ЧСФР Й. Міклошко [72].

Про дружні відносини між керівництвом федеральної і республіканської гілок влади, з якими вирішувалися національні питання й, зокрема, видатки, як заплановані [73], так і додаткові, на друк національної періодики мовами національних меншин, можемо спостерігати в листі [74] першого заступника Уряду СР Я. Чарногурського від 21 січня 1991 р., адресованого заступнику Уряду ЧСФР Й. Міклошко, у якому він звертався у приятельській формі з проханням виділення державної дотації [75] федеральної влади на часткове покриття дефіциту коштів на видавничу діяльність мовами національних меншин [74, арк. 1; 76, арк. 2–3]. Одночасно, Голова РУ СР з питань національностей звертався до голови (заступника голови) федерального уряду про фінансову допомогу для потреб республіканської Ради на (додаткове) покриття тих чи інших видатків в галузі етнонаціональної політики в межах СР (наприклад на видавничу сферу) [74].

Разом з тим, питання державного фінансування національних меншин СР, їхніх інституцій, культури, освіти, преси, друкованих видань, тощо були предметом обговорення, дискусій як Радою Уряду СР з питань національностей, відповідними міністерствами (наприклад, Міністерство Освіти (далі МО) СР, Міністерство Культури (далі МК) СР та ін.), так і в стінах Парламенту СР (Національної Ради СР – НР СР) в межах обговорень питань державних бюджетів з означених питань. Наприклад, на черговому засіданні НР СР 21 грудня 1993 р. в рамках дискусії до питань державного бюджету на 1994 рік виступив і депутат НР П. Богдан, який торкнувся питань фінансування діяльності національних союзів, підтримки національної преси й міроприємств у сфері національних культур [77, с. 1; 78, арк. 1, 2].

Зазначимо, що 13 січня 1994 р. відбулося чергове засідання РУ для національностей, на якому був обговорений звіт про надання та використання фінансів з державного бюджету за 1993 рік, призначених для розвитку культури національних меншин та етнічних груп. Зауваження окремих членів Ради до цього звіту було враховано при розподілі державних дотацій на 1994 рік [79, с. 1].

Була ухвалена постанова, на основі якої МО СР, посередництвом шкільних управлінь і дирекцій шкіл, повинно було створювати умови для організації класів з навчальною мовою даної національності або з вивченням мови цієї національності. З ініціативи членів РУ МО СР створило одне місце інспектора для українського національного шкільництва. Крім того, було створено фахову групу при РУ СР, яка повинна була здійснити аналіз тогочасного стану шкільництва у відношенні до української національної меншини і

розробити пропозиції на вирішення існуючих проблем. Було дано оцінку діяльності РУ СР для національних меншин [79, с. 1].

10 червня 1994 р. була скликана реконструйована РУ СР для національностей, головою якої став заступник голови Уряду СР Р. Ковач. На даному засіданні було представлено нових членів Ради, які в ній повинні були представляти окремі національні меншини та етнічні групи Словаччини. Представництво у Раді отримали також євреї, чехи, поляки та болгари. В ній працювали і представники МЗС СР, МК СР, Міністерства освіти та науки СР, Словацької Академії наук (далі САН) тощо. Була дана пропозиція розподілу фінансування з державного бюджету на розвиток культури національних меншин Словаччини у 1994 р., в якому для їхніх потреб держава виділила 140 млн. крон, а 10 мільйонів залишила в резервному фонді для забезпечення непередбачених культурних акцій [80, с. 1; 81, арк. 1]. Предметом обговорення членів ради були, крім іншого, фінансові дотації для українців, які вони отримували посередництвом СРУ СР і Русинської Оброди (далі РО). Була подана пропозиція виділяти кошти культурно-суспільним організаціям на основі конкретних проектів [80, с. 1], а не на основі кількості населення окремої національної меншини [81, арк. 2].

Зазначалося, що для покращення ситуації на ділянці культури та освіти національних меншин, згідно з Програмним проголошенням Уряду СР від 3 квітня 1994 р., у МК СР та МО СР розпочали роботу представники окремих меншин. Проте, ситуація в українському шкільництві ще більше ускладнилася у зв'язку з вимогами РО запровадити з 1 вересня 1994р. в 15 сільських школах навчання русинської культури та мови (після її кодифікації). У зв'язку з цим, РО збирала підписи родичів [80, с. 2]. З ініціативи РУ СР з питань національностей був організований «круглий стіл» для вирішення тогочасних проблем в українському національному середовищі [81, арк. 3].

Оновлена РУ СР з питань національностей розпочала роботу на основі рішення Уряду СР від 21 лютого 1995 р., про що ми дізнаємося із «Звіту про реєстрацію» (офіційного повідомлення), яка займалася інституційною проблематикою національних меншин (протягом першого і другого перебування при владі В. Мечіара). Протягом 1995 р. на засіданнях Ради Уряду СР з питань національностей вирішувалося наступне коло питань:

1. Рамкова угода про охорону національних меншин.
2. Угода про добросусідство і дружню співпрацю між Словацькою Республікою і Угорською Республікою.
3. Пропозиція на створення Уряду уповноваженого влади СР з ромської проблематики.
4. Пропозиція на розширення членства в Раді уряду СР з питань національностей – пропозиція на прийняття представника Культурної спілки єврейських громадян Словаччини до Ради Уряду СР з питань національностей.

5. Пропозиція програм засідань Ради і пропозиції на представлення робочих груп Ради.

6. Інформація про умови фінансування культур меншин в СР.

7. Аналіз і ставлення до прийнятих рішень засідання, скликаного Об'єднанням батьків шкіл з угорською мовою навчання, Загальнодержавним комітетом Союзу угорських учителів у Словаччині та Загальнодержавним комітетом Чемадоку в Комарні 22 квітня 1995 р.

8. Справа про вирішення Статуту співвітчизників за кордоном.

9. Пропозиція положень закону НР СР про державну мову СР.

10. Результати робочої зустрічі «Концептуальне вирішення ромської проблеми», яка відбулася 4 травня 1995 р.

11. Питання, пов'язані з кодифікацією русинської мови [82, арк. 3].

Невдовзі Урядом СР був схвалений Статут РУ СР з питань національностей і доручено Віце-прем'єру Уряду Й. Калману виконувати функцію Голови РУ СР з питань національностей. Однак, усупереч Статуту, серед членів Ради переважали державні службовці, представники титульного етносу. У 1995 р. було створено посаду Уповноваженого для групи осіб, що потребували особливої допомоги. До компетенції Уповноваженого входило і вирішення ромського питання. Зауважимо, що на даному етапі не було створено дієвого механізму забезпечення реалізації етнопонаціональної політики СР [83, арк. 2; 84, арк. 2].

РУ СР з питань національностей здійснювала свій аналіз до всіх матеріалів, що торкалися національної проблематики перед їхнім обговоренням в Уряді СР, а також висловлювала свою думку та заключення щодо наявних проблем національного життя та національної політики в СР. Під час засідань в Раді вдавалося вирішувати проблеми окремих національних меншин. В урядовому документі «Оцінка діяльності Ради Уряду з питань національностей від 1995 року по сучасність» зазначалося, що Рада протягом 1995 р. виконала завдання, які впливали зі Статуту [84, арк. 2; 83, арк. 2].

Статут РУ СР з питань національних меншин та етнічних груп визначав статус, завдання, права та обов'язки членів, організаційні засади, адміністративне забезпечення діяльності Ради та проведення її засідань. Передбачалося, що Рада є дорадчим, ініціативним та координаційним органом Уряду СР з питань державної політики у сфері національних меншин [85, арк. 1].

Рада координувала виконання завдань, які впливали з статей Конституції СР, де йшлося про забезпечення прав представників національних меншин та етнічних груп і міжнародних зобов'язань; вона співробітничала при їх реалізації з міністерствами, місцевими органами державного управління та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями національних меншин та етнічних груп, науковцями і громадянами. Вона виконувала завдання згідно власного плану роботи, який узгоджувався з планом діяльності Уряду та планом роботи Уряду в законодавчій сфері [85, арк. 1]. За новим Статутом членами Ради від національних меншин та їх об'єднань, союзів,

спілок було уже 14 представників [85, арк. 2].

На засідання Ради запрошувався депутат парламенту, який сам був представником тієї чи іншої національної меншини й обирався парламентським комітетом з питань прав людини та національних меншин. Засідання Ради повинні були відбуватися, щонайменше, один раз на три місяці [85, арк. 3]. Реконструкція Ради спричинила значне покращення її діяльності. Представники національних меншин у Раді кількісно врівноважили представництво службовців державної адміністрації [86, с. 99].

Таким чином, протягом згаданого періоду засідання Ради відбулися з питань угорської, ромської, української, русинської національних меншин [87, арк. 4]. Опираючись на документи 1995 р., Рада багато уваги приділяла розгляду та вирішенню проблемних питань угорської національної меншини, русинської проблематики [87, арк. 5–6], проблематики українців [87, арк. 6], ромської проблематики [87, арк. 8–11], а також займалася питаннями національних театрів [87, арк. 11–12], дотаційною політикою [87, арк. 6–7], мовними правами [87, арк. 7–8] тощо [88, арк. 14]. Наприклад, у 1995 р. на своєму засіданні Рада Уряду СР з питань національностей вирішувала питання, пов'язані з кодифікацією русинської мови, умови фінансування культур меншин в СР тощо [84, арк. 3].

Зокрема, Рада більше разів займалася питаннями русинів. Обговорювалися матеріали, пов'язані з кодифікацією русинської мови, утворенням шкіл з вивченням русинської мови як додаткового предмету за вибором, про проблеми русинів у галузі освіти і поширенні інформації русинською мовою. На основі рекомендації Ради була створена можливість вивчення русинської мови в шести школах (для 46 учнів). Рада розглянула й проблематику радіоєфіру для потреб русинів, та питання підготовки учителів для вивчення русинської мови [87, арк. 5]. Разом з тим, матеріал, підготовлений і запропонований українською національною меншиною, стосувався зміни керівництва і назви Державного музею української культури у Свиднику у зв'язку з утворенням регіональних культурних центрів [87, арк. 6].

Висновки. Таким чином, впродовж 1990-х рр. у Словаччині були закладені основи системних змін у царині людських, громадянських і політичних прав. З'являються нові політичні партії і рухи, зокрема, й у середовищі національних меншин. На початку лютого 1990 р. був створений Комітет Уряду ЧССР з питань національностей, як дорадчий орган уряду ЧССР з національних питань. Комітет координував вирішення усіх основних питань, пов'язаних з життям національностей і реалізацією прав їхніх представників, пропонуючи уряду рекомендації і пропозиції реалізації координованої політики держави щодо національних меншин. Він працював згідно з принципами федеративного устрою ЧССР, співпрацюючи з усіма центральними органами, яких торкалися всі заходи, що готувалися у національній сфері. До його складу входили члени урядів ЧССР, ЧСР і ССР, визначні представники суспільного, громадського,

культурного життя чеського і словацького народів, представники угорської, ромської, німецької, польської, української національностей (на федеральному рівні представники українців та русинів ототожнювалися як однієї національності).

Протягом першої половини 1990-х рр. інституційною проблематикою національних меншин продовжувала займатися оновлена Рада Уряду СР з питань національностей (впродовж першого і другого перебування при владі В. Мечіара), яка мала дорадчий, консультативний статус. Одночасно вона була ініціативним та координаційним органом Уряду СР, до якого входили представники усіх національних меншин. Проте, усупереч Статуту, серед членів Ради переважали державні службовці, представники титульного етносу. У своїй роботі вона була підзвітна вищевказаному Комітету і федеральному уряду. Після реорганізації Ради відбулося значне покращення її діяльності, в її складі була паритетна кількість представників національних меншин і державних службовців. У 1995 р. було створено посаду Уповноваженого для групи осіб, що потребували особливої допомоги. До компетенції Уповноваженого входило і розв'язання ромського питання.

На законодавчому рівні керівництвом Чехословаччини і Словацької Республіки не були прийняті нормативно-правові акти, які б забезпечили повноцінну рівноправність національним меншинам країни. При цьому словацьке законодавство лише формально відповідало міжнародним і європейським нормам, які стосувалися захисту національних прав. Натомість відбувалося нехтування правами національних меншин, втілення дискримінаційної меншинової політики у період правлячої коаліції на чолі з В. Мечіаром, переважання радикально-націоналістичної риторики, посилення авторитарних тенденцій в державному управлінні. Політика словацької влади щодо української меншини перебувала під впливом і в прямій залежності від політики щодо угорської національної меншини, яка домагалася для себе колективних прав з перспективою подальшого створення угорської автономії у складі СР. Завершення ж інституційного оформлення етнонаціональної політики СР відбулося впродовж наступного, другого, етапу її становлення, з 1998 по 2004 рр., коли було остаточно сформовано розгалужену систему консультативних і координаційних державних органів у даній галузі.

Список використаних джерел та літератури

1. Алмашій В.В. Українці Словаччини: громадсько-культурне життя та процес національного самовизначення (1989-1995 рр.). Автореф. дис... канд. іст. наук за спеціальністю 07.00.02 – Всесвітня історія. Київ, Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 24 с.
2. Алмашій В.В. Українці Словаччини: громадсько-культурне життя та процес національного самовизначення (1989-1995 рр.). Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Київ, 2021. 225 с.
3. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 júna 1989. Program / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 júna 1989. S. 1.
4. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 júna 1989. Záznam / Pribežny (vnutorny) archiv

- Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 júna 1989. S. 1.
5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4.
 6. Uznesenie vlády Slovenskej republiky z 18 apríla 1990 číslo 174 o novom zložení Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti od 25 mája 1990. S. 1-2.
 7. Štatút Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1990) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990. S. 1-4.
 8. Správa o vyhodnotení stavurealizácieuznesení vlády SR, prijatýchvrokoch 1969 až 1989 nariadenie národnost nejotázkyv SR (1990) / Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti od 25 mája 1990.
 9. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti (od) 25 mája 1990. Program / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990. S. 1.
 10. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990. Rozdeľovník / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990. S. 1.
 11. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4.
 12. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Program / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. S. 1.
 13. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Rozdeľovník / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. S. 1.
 14. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Prezenčná listina / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. S. 1-2.
 15. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Záznam / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. S. 1.
 16. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Komuniké / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. S. 1.
 17. Uznesenie vlády Slovenskej republiky z 25 septembra 1990 číslo 433 knovémuzloženíú Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti aetnické skupiny / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. S. 1.
 18. Organizačné otázky zasadnutia Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. S. 1.
 19. Spis: 2. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4.
 20. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. Program / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 2. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. S. 1.
 21. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. Rozdeľovník / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 2. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára

1991. S. 1.
22. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. Záznam / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 2. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. S. 1.
 23. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. Prezenčná listina / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 2. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. S. 1–2.
 24. Spis: 3. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4.
 25. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. Program / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 3. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. S. 1.
 26. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. Rozdeľovník / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 3. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. S. 1–2.
 27. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. Záznam / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 3. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. S. 1.
 28. Štatút Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1991) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 3. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. S. 1–4.
 29. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5.
 30. List PPVLSR – žiadosť onávrhyza členov Rady vlády SR pre národnosti (1991) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1.
 31. Návrh na zmenu štatútu a členstvom Rade vlády Slovenskej republiky pre narodnosti (1991) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1–4.
 32. Staré znenie Návrhu na zmenu štatútu a členstvom Rade vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1990) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1–5.
 33. Rokovací poriadok Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1991) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1–3.
 34. Štatút Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1991) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1–5.
 35. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5.
 36. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Program / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. S. 1.
 37. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Rozdeľovník / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. S. 1.
 38. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Prezenčná listina / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. S. 1–2.
 39. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Záznam / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. S. 1.

40. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Dekréty / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. S. 1.
41. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. D'akovné listy / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. S. 1–3.
42. Uznesenie vlády Slovenskej republiky z 8 októbra 1991 číslo 554 kzmene štatútu a členstva v Rade vlády Slovenskej republiky (zasadnutie RVSSR pre národnosti 24 októbra 1991) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. S. 1.
43. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5.
44. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Program / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. S. 1.
45. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Rozdeľovník / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. S. 1.
46. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Prezenčná listina / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. S. 1–2.
47. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Záznam / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. S. 1.
48. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Komuniké / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. S. 1.
49. Uznesenie vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky zo dňa 6 februára 1992 č. 86 o Zásadách politiky vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky voči národnostným a etnickým menšinám / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. S. 1–2.
50. Návrh Štatútu Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1992) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. S. 1–5.
51. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 27 mája 1992 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5.
52. Spis: Zasadnutie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti 5 novembra 1992 / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5.
53. Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. Program / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. S. 1.
54. Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. Rozdeľovník / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. S. 1–2.
55. Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. Prezenčná listina / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. S. 1–2.
56. Štatut Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. S. 1–5.
57. Rokovací poriadok Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (Zasadnutie Rady vlády SR pre

- národnosti 5 novembra 1992) / Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. S. 1–2.
58. Dôvodová správa. Príloha III // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov / Spis: Preschôdzu vlády ČSFR. S. 1–5.
59. Správa ostave riešenia problematiky národnostných a etnických menšín. Príloha IV // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov / Spis: Preschôdzu vlády ČSFR. S. 1–16.
60. Mikloško Jozef. List. Praha, 14 augusta 1990 / Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov, S. 1.
61. Vláda Československé socialistické republiky. Usnesení vlády Československé Socialistické republiky č.80 zedne 8. února 1990 // Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. / Spis: Korešpondencia RVN SR. S. 1.
62. Vláda Československé socialistické republiky. Statut Výboru vlády Československé socialistické republiky pro národnosti (Příloha k usnesení vlády ČSSR č.80 (1990) // Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR / Spis: Korešpondencia RVN SR. S. 1–2.
63. Úrad Vlády Slovenskej republiky. Odpoveď na žiadosť od 29.2.1992 o príspevok na kultúrne povzdvihnutie obce Bátorová z fondu pre národnosti. Bratislava, 12 marca 1992 // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky / Odbor spoločenskej spotreby. Evidenčný hárok: žiadosť opríspevok na kultúrne povzdvihnutie obce z fondu pre národnosti. Obecný úrad Bátorová. 3.3.92. S. 1.
64. Rada Zväzu Rusínov-Ukrajincov ČSFR. List Mikuláša Hirjaka do Heleni Jacošovej do Stanoviska k informatívnej správe o kultúre Rusínov-Ukrajincov na území Slovenskej republiky. 15.4.1991 // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová. S. 1.
65. Stanovisko k informatívnej správe o kultúre Rusínov-Ukrajincov na území Slovenskej republiky // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová. S. 1–6.
66. Sidó Zoltán. Stanovisko k “Informatívnej správe o culture národností v SR” // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová. S. 1–4.
67. Zväz Maďarovv Česko-Slovensku. List generálneho tajomníka CSEMADOK-u Zoltána Sidó do Heleni Jacošovej k materiálu: “Informatívna správa o culture národností žijúcihna území Slovenskej republiky” na základe listu zodňa 17.5.1991. Bratislava 30.5.1991 // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová. S. 1.
68. Porubjak Martin. Pripomienky k materiálu “Návrh zásad politiky vlády Českeja Slovenskej Federatívnej Republiky k národnostný maetnickým menšinám”. Bratislava, 14 augusta 1991. Na rokovanie vlády ČSFR, august 1991 // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarskýcha Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová. S. 1–5.
69. Porubjak Martin. List k materiálu “Návrh zásad politiky vlády Českeja Slovenskej federatívnej republiky k národnostný maetnickým menšinám”. Bratislava, 14 augusta, 1991. Príloha // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová. S. 1.
70. Uznesenie vlády Českeja Slovenskej Federatívnej Republiky. 1991. Návrh. Príloha I // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: Preschôdzu vlády ČSFR. S. 1.
71. Zásady politiky vlády ČSFR k národnostní maetnickým menšinám. Príloha II // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: Preschôdzu vlády ČSFR. S. 1– 6.
72. Úrad vlády ČSFR. Odbor spoločensko-politických vzťahova humanitárny chotázok. Vec: návrh Zásad politiky vlády Českeja Slovenskej Federatívnej Republiky voči národnostný maetnickým menšinám. Praha, august 1991 // Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne

- zväzy Maďarskýcha Ukrajinický chobčanov. Spis: Preschôdzu vlády ČSFR. S. 1.
73. Ekonomický rozbor rozpočtu národnostnej tlače na Slovensku / Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Karton: Kultúrne Zväzy Maďarských a Ukrajinických občanov. S. 1.
74. List Jána Čarnogurskeho pre Jozefa Mikloško. Bratislava, 21.01.1991 / Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Karton: Kultúrne Zväzy Maďarských a Ukrajinických občanov. S. 1–2.
75. Sumár požiadaviek tlače národnostných menšín / Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Karton: Kultúrne Zväzy Maďarských a Ukrajinických občanov. S. 1.
76. Prehľad požiadaviek tlače národnostných menšín bez periódic vydávaných rezortnými ministerstvami, záujmovými združeniami, politickými stranami a hnutiami / Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Karton: Kultúrne Zväzy Maďarských a Ukrajinických občanov. S. 1–3.
77. З увагою до потреб національних меншин. *Нове життя*. 15 січня 1994. № 2 (2396). С. 1.
78. Виступ Павла Богдана на засіданні Національної Ради Словацької Республіки 21 грудня 1993 р. / Поточний (внутрішній) архів Союзу русинів-українців Словацької Республіки. Папка: «Різне». Арк. 1–2.
79. Сополига М. Рада національностей активізується. *Нове життя*. 22 січня 1994. № 3 (2397). С. 1.
80. Сополига М. Засідання Рада Уряду СР для національностей. *Нове життя*. 18 червня 1994. № 24 (2418). С. 1, 2.
81. Засідання Ради Уряду СР для національностей від 10 червня 1994 року / Поточний (внутрішній) архів Союзу русинів-українців Словацької Республіки. Папка: «Різне». Арк. 1–3.
82. Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť / Pribežny (vnutorny) archive Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Materiál narokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti. Spis: “Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998”. Bratislava, jún 1998. S. 1–15.
83. Predkladacia správa (Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť). Materiál na rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti. Bratislava, jún 1998 / Pribežny (vnutorny) archive Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Spis: “Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998”. S. 2.
84. Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť (Materiál na rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti). Bratislava, jún 1998 / Pribežny (vnutorny) archive Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Spis: “Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998”. S. 1–15.
85. Статут Ради Уряду СР з питань національних меншин та етнічних груп (затверджений рішенням Уряду СР № 292 від 1999 року) / Поточний (внутрішній) архів Відділу європейської інтеграції та міжнародного співробітництва Державного комітету України у справах національностей та релігій. Папка: «Двостороння українсько-словацька комісія (матеріали)». Т. I (матеріали: червень 1993 – 2004 рр.). Арк. 1–4.
86. Štajer Š. (ed.) Národnostna politika na Slovensku po roku 1989. Prešov: UNIVERSUM, 2005. 230 s.
87. Špecifické okruhy problémov (Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť). Materiál na rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti. Bratislava, jún 1998 / Pribežny (vnutorny) archive Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Spis: “Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998”. S. 4–13.
88. Odporúčania (Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť). Materiál na rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti. Bratislava, jún 1998 / Pribežny (vnutorny) archive Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Spis: “Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998”. S. 14.

References

1. Almashii, V.V. (2021). Ukraintsi Slovachchyny: hromadsko-kulturne zhyttia ta protses natsionalnoho samovyznachennia (1989-1995 rr.). Avtoref. dys... kand. ist. nauk za spetsialnistiu 07.00.02 – Vsesvitnia istoriia. Kyiv, Derzhavna ustanova “Instytut vsesvitnoi istorii NAN Ukrainy”. [In Ukrainian].
2. Almashii, V.V. (2021). Ukraintsi Slovachchyny: hromadsko-kulturne zhyttia ta protses natsionalnoho samovyznachennia (1989-1995 rr.). Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu. Kyiv [In Ukrainian].
3. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 júna 1989. Program / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 júna 1989.* S. 1. [In Slovak].
4. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 júna 1989. Záznam / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 júna 1989.* S. 1. [In Slovak].
5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4.* [In Slovak].
6. Uznesenie vlády Slovenskej republiky z 18 apríla 1990 číslo 174 o novom zložení Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti od 25 mája 1990.* S. 1-2. [In Slovak].
7. Štatút Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1990) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990.* S. 1-4. [In Slovak].
8. Správa o vyhodnotení stavurealizácieuznesení vlády SR, prijatýchvrokoch 1969 až 1989 nariadenie národnost nejotázkyv SR (1990) / *Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti od 25 mája 1990.* [In Slovak].
9. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti (od) 25 mája 1990. Program / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990.* S. 1. [In Slovak].
10. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990. Rozdeľovník / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 25 mája 1990.* S. 1. [In Slovak].
11. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4.* [In Slovak].
12. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Program / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990.* S. 1. [In Slovak].
13. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Rozdeľovník / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990.* S. 1. [In Slovak].
14. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Prezenčná listina / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990.* S. 1–2. [In Slovak].
15. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Záznam / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990.* S. 1. [In Slovak].
16. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. Komuniké / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990.* S. 1. [In Slovak].
17. Uznesenie vlády Slovenskej republiky z 25 septembra 1990 číslo 433 knovémuzloženíu Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti aetnické skupiny / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990.*

- S. 1. [In Slovak].
18. Organizačné otázky zasadnutia Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 1. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1990. S. 1.* [In Slovak].
 19. Spis: 2. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4.* [In Slovak].
 20. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. Program / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 2. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. S. 1.* [In Slovak].
 21. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. Rozdeľovník / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 2. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. S. 1.* [In Slovak].
 22. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. Záznam / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 2. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. S. 1.* [In Slovak].
 23. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. Prezenčná listina / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 2. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 januára 1991. S. 1–2.* [In Slovak].
 24. Spis: 3. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4.* [In Slovak].
 25. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. Program / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 3. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. S. 1.* [In Slovak].
 26. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. Rozdeľovník / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 3. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. S. 1–2.*
 27. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. Záznam / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 3. zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. S. 1.* [In Slovak].
 28. Štatút Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1991) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 4. Spis: 3. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 12 júna 1991. S. 1–4.* [In Slovak].
 29. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5.* [In Slovak].
 30. List PPVLSR – žiadosť onávryha členov Rady vlády SR pre národnosti (1991) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1.* [In Slovak].
 31. Návrh na zmenu štatútu a členstvom Rade vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1991) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1–4.* [In Slovak].
 32. Staré znenie Návrhu na zmenu štatútu a členstvom Rade vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1990) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1–5.* [In Slovak].
 33. Rokovací poriadok Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1991) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1–3.* [In Slovak].
 34. Štatút Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1991) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 8 októbra 1991. S. 1–5.* [In Slovak].
 35. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991 / *Pribežny (vnutorny) archiv*

- Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. [In Slovak].
36. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Program / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991.* S. 1. [In Slovak].
 37. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Rozdeľovník / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991.* S. 1. [In Slovak].
 38. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Prezenčná listina / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991.* S. 1–2. [In Slovak].
 39. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Záznam / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991.* S. 1. [In Slovak].
 40. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. Dekréty / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991.* S. 1. [In Slovak].
 41. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991. D'akovné listy / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991.* S. 1–3. [In Slovak].
 42. Uznesenie vlády Slovenskej republiky z 8 októbra 1991 číslo 554 k zmene štatútu a členstva v Rade vlády Slovenskej republiky (zasadnutie RVSSR pre národnosti 24 októbra 1991) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 24 októbra 1991.* S. 1. [In Slovak].
 43. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5.* [In Slovak].
 44. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Program / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992.* S. 1. [In Slovak].
 45. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Rozdeľovník / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992.* S. 1. [In Slovak].
 46. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Prezenčná listina / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992.* S. 1–2. [In Slovak].
 47. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Záznam / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992.* S. 1. [In Slovak].
 48. Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992. Komuniké / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992.* S. 1. [In Slovak].
 49. Uznesenie vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky zo dňa 6 februára 1992 č. 86 o Zásadách politiky vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky voči národnostným a etnickým menšinám / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992.* S. 1–2. [In Slovak].
 50. Návrh Štatútu Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (1992) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 20 februára 1992.* S. 1–5. [In Slovak].
 51. Spis: Zasadnutie Rady vlády SSR pre národnosti 27 mája 1992 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5.* [In Slovak].
 52. Spis: Zasadnutie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti 5 novembra 1992 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5.* [In Slovak].

53. Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. Program / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992.* S. 1. [In Slovak].
54. Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. Rozdeľovník / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992.* S. 1–2. [In Slovak].
55. Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992. Prezenčná listina / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992.* S. 1–2. [In Slovak].
56. Štatut Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992.* S. 1–5. [In Slovak].
57. Rokovací poriadok Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti (Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Škatuľa č. 5. Spis: Zasadnutie Rady vlády SR pre národnosti 5 novembra 1992.* S. 1–2. [In Slovak].
58. Dôvodová správa. Príloha III / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne vzäzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov / Spis: Preschôdzu vlády ČSFR.* S. 1–5. [In Slovak].
59. Správa ostave riešenia problematiky národnostných aetnických menších. Príloha IV / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne vzäzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov / Spis: Preschôdzu vlády ČSFR.* S. 1–16. [In Slovak].
60. Mikloško Jozef. List. Praha, 14 augusta 1990 / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne Vzäzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov,* S. 1. [In Slovak].
61. Vláda Československé socialistické republiky. Usnesení vlády Československé Socialistické republiky č.80 zedne 8. února 1990 / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Spis: Korešpondencia RVN SR.* S. 1. [In Slovak].
62. Vláda Československé socialistické republiky. Statut Výboru vlády Československé socialistické republiky pro národnosti (Příloha k usnesení vlády ČSSR č.80 (1990) / *Pribežny (vnutorny) archiv Úradu vlády SR. Spis: Korešpondencia RVN SR.* S. 1–2. [In Slovak].
63. Úrad Vlády Slovenskej republiky. Odpoveď na žiadosť od 29.2.1992 o príspevok na kultúrne povzdvihnutie obce Bátorová z fondu pre národnosti. Bratislava, 12 marca 1992 / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Odbor spoločenskej spotreby. Evidenčný hárok: žiadosť opríspevok na kultúrne povzdvihnutie obce z fondu pre národnosti. Obecný úrad Bátorová. 3.3.92.* S. 1. [In Slovak].
64. Rada Zväzu Rusínov-Ukrajincov ČSFR. List Mikuláša Hirjaka do Heleni Jacošovej do Stanoviska k informatívnej správe o kultúre Rusínov-Ukrajincov na území Slovenskej republiky. 15.4.1991 / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne vzäzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová.* S. 1. [In Slovak].
65. Stanovisko k informatívnej správe o kultúre Rusínov-Ukrajincov na území Slovenskej republiky / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne vzäzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová.* S. 1–6. [In Slovak].
66. Sidó Zoltán. Stanovisko k “Informatívnej správe o culture národností v SR” / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne vzäzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová.* S. 1-4. [In Slovak].
67. Zväz Maďarovv Česko-Slovensku. List generálneho tajomníka CSEMADOK-u Zoltána Sidó do Heleni Jacošovej k materiálu: “Informatívna správa o culture národností žijúcichna území Slovenskej republiky” na základe listu zodňa 17.5.1991. Bratislava 30.5.1991 / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne vzäzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová.* S. 1. [In Slovak].
68. Porubjak Martin. Pripomienky k materiálu “Návrh zásad politiky vlády ČeskejaSlovenskej Federatívnej Republiky k národnostný maetnickým menšinám”. Bratislava, 14 augusta 1991. Na

- rokovanie vlády ČSFR, august 1991 / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarskýcha Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová. S. 1–5.* [In Slovak].
69. Porubjak Martin. List k materiálu “Návrh zásad politiky vlády Českeja Slovenskej federatívnej republiky k národnostný maetnickým menšinám”. Bratislava, 14 augusta, 1991. Príloha I / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: p. Jacošová. S. 1.* [In Slovak].
70. Uznesenie vlády Českeja Slovenskej Federatívnej Republiky. 1991. Návrh. Príloha I / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: Preschôdzu vlády ČSFR. S. 1.* [In Slovak].
71. Zásady politiky vlády ČSFR k národnostní maetnickým menšinám. Príloha II / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarských a Ukrajinský chobčanov. Spis: Preschôdzu vlády ČSFR. S. 1– 6.* [In Slovak].
72. Úrad vlády ČSFR. Odbor spoločensko-politických vzťahova humanitárny chotázok. Vec: návrh Zásad politiky vlády Českeja Slovenskej Federatívnej Republiky voči národnostný maetnickým menšinám. Praha, august 1991 / *Archiv Úradu vlády Slovenskej republiky. Škatuľa: Kultúrne zväzy Maďarskýcha Ukrajinský chobčanov. Spis: Preschôdzu vlády ČSFR. S. 1.* [In Slovak].
73. Ekonomický rozbor rozpočtu národnostnej tlače na Slovensku / *Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Karton: Kultúrne Zväzy Maďarských a Ukrajinských občanov. S. 1.* [In Slovak].
74. List Jána Čarnogurskeho pre Jozefa Mikloško. Bratislava, 21.01.1991 / *Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Karton: Kultúrne Zväzy Maďarských a Ukrajinských občanov. S. 1–2.* [In Slovak].
75. Sumár požiadaviek tlače národnostných menšín / *Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Karton: Kultúrne Zväzy Maďarských a Ukrajinských občanov. S. 1.* [In Slovak].
76. Prehľad požiadaviek tlače národnostných menšín bez periodíc vydávaných rezortnými ministerstvami, záujmovými združeniami, politickými stranami a hnutiami / *Pribežny (vnutorny) archive Úradu vlády SR. Karton: Kultúrne Zväzy Maďarských a Ukrajinských občanov. S. 1–3.* [In Slovak].
77. Z uvahoiu do potreb natsionalnykh menshyn (1994). *Nove zhyttia*, 15 sichnia, 2 (2396), s. 1. [In Ukrainian].
78. Vystup Pavla Bohdana na zasidanni Natsionalnoi Rady Slovatskoi Respubliky 21 hrudnia 1993 r. *Potochnyi (vnutrishnii) arkhiv Soiuzu rusyniv-ukraintsiv Slovatskoi Respubliky. Papka: “Rizne”.* [In Ukrainian].
79. Sopolyha, M. (1994). Rada natsionalnosteï aktyvizuietsia. *Nove zhyttia*, 22 sichnia, 3 (2397), p. 1. [In Ukrainian].
80. Sopolyha, M. (1994). Zasadnannia Rada Uriadu SR dlia natsionalnosteï. *Nove zhyttia*, 18 chervnia, 24 (2418), s. 1, 2. [In Ukrainian].
81. Zasadnannia Rady Uriadu SR dlia natsionalnosteï vid 10 chervnia 1994 roku. *Potochnyi (vnutrishnii) arkhiv Soiuzu rusyniv-ukraintsiv Slovatskoi Respubliky. Papka: “Rizne”.* [In Ukrainian].
82. Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť. *Pribežny (vnutorny) archive Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Materiál narokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti. Spis: “Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998”. Bratislava, jún 1998. S. 1–15.* [In Slovak].
83. Predkladacia správa (Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť). Materiál na rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti. Bratislava, jún 1998. *Pribežny (vnutorny) archive Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Spis: “Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998”. S. 2.* [In Slovak].
84. Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť (Materiál na rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti). Bratislava, jún 1998. *Pribežny (vnutorny) archive Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Spis: “Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998”. S. 1–15.* [In Slovak].

85. Statut Rady Uriadu SR z pytan natsionalnykh menshyn ta etnichnykh hrup (zatverdzhenyi rishenniam Uriadu SR № 292 vid 1999 roku). *Potochnyi (vnutrishnii) arkhiv Viddilu yevropeiskoi intehratsii ta mizhnarodnoho spivrobotnytstva Derzhavnoho komitetu Ukrainy u spravakh natsionalnosti ta relihii*. Papka: "Dvostoronnia ukraïnsko-slovatska komisii (materialy)". T. I (materialy: cherven 1993 – 2004 rr.) [In Ukrainian].
86. Šutaj Š. (ed.). (2005). *Národnostna politika na Slovensku po roku 1989*. Prešov: UNIVERSUM. [In Slovak].
87. Špecifické okruhy problémov (Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť). Materiál na rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti. Bratislava, jún 1998. *Pribežny (vnutorny) archív Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Spis: "Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998"*. S. 4–13. [In Slovak].
88. Odporúčania (Zhodnotenie činnosti Rady vlády SR pre národnosti od roku 1995 po súčasnosť). Materiál na rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky pre národnosti. Bratislava, jún 1998. *Pribežny (vnutorny) archív Sekcii ľudských práv a menšín Úradu vlády SR. Spis: "Zasadnutie Rady vlády pre národnosti SR od 18 júna 1998"*. S. 14. [In Slovak].

Almashiy V. Features of the Transformations of State Power Institutions of the Slovak Republic in the Regulation of Interethnic Relations (1989-1995).

This article examines and analyzes, for the first time in Ukrainian historiography, the work of the Committee of the Government of the Czechoslovak Socialist Republic on nationality issues. The committee was established by the decision of the CSSR Government on February 8, 1990, as a coordinating, initiative, and advisory body on nationality matters. The committee coordinated and monitored the resolution of all major issues related to the lives of nationalities and the realization of the rights of their representatives, offering recommendations and proposals for the coordinated implementation of state policies regarding nationalities. It proposed essential measures for the development of their national cultures, traditions, their rights to education, culture, press, literature, and information in their own language. It aimed to develop the activities of national cultural and civic organizations, organizing them in political and social life, which should have been unified throughout the CSSR.

The committee operated in accordance with the principles of the federal structure of the CSSR and collaborated with all central bodies involved in measures prepared in the national sphere. Its members included representatives of the CSSR, the Czech Republic, and the Slovak Republic governments, prominent figures from the social, civic, and cultural life of the Czech and Slovak peoples, as well as representatives of the Hungarian, German, Polish, Roma, and Ukrainian nationalities. It emphasized that at the federal level, representatives of Ukrainians and Rusyns were identified as a single nationality.

Simultaneously, a thorough analysis is conducted of the activities of the Council of the Government of the Slovak Republic on nationality issues, which served as an advisory, initiative, and coordinating body of the Slovak Republic Government. It was accountable to the aforementioned committee and the federal government. Materials, reports on the work done, and resolutions were prepared for its meetings and implementation of its decisions. However, matters of state funding for national minorities in the Slovak Republic, their organizations, unions, culture, education, press, printed publications, and more were subjects of discussion and debates both within the Council of the Slovak Republic Government on nationality issues and by relevant ministries, as well as within the walls of the Slovak Republic Parliament during discussions on the state budget for the following year regarding these specific matters.

Keywords: *Committee of the Government of the Czechoslovak Socialist Republic on nationality issues, Council of the Government of the Slovak Republic on nationality issues, statute, Ukrainians, Rusyns, national minorities.*